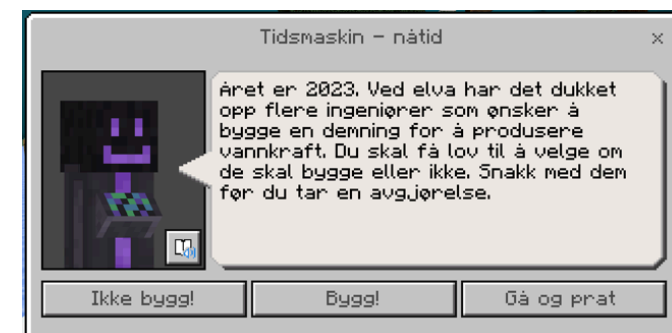

Tidsreise: Utnyttelse av naturressurser

- ☐ Ta med ordbok fra hylla til høyre ved hovedinngangen.
- ☐ Finn kontoret for Kulturminner, areal og miljø i 2.etasje.
- ☐ Snakk med personen på kontoret, som vil hjelpe deg med å finne tidsmaskinen.
- ☐ **1986:** Snakk med aktivistene og ingeniørene på stedene du drar til før du reiser til fremtiden. Hvilke argumenter har de ulike personene?
- ☐ Bruk tidsmaskinen til å reise til fremtiden.
- ☐ **Nåtid:** Ta stilling til om du vil bygge demning eller ikke, og se konsekvensene av valget ditt. Hvilke konsekvenser har valget ditt fått?
- ☐ Bruk tidsmaskinen for å dra tilbake til Sametinget. Du får reinskinn i premie når du drar tilbake til Sametinget.

Reis i tid ved hjelp av denne tidsmaskinen.

Velg her om det skal bygges demning i elva. Bygg eller ikke bygg?

Til læreren:

Etterarbeid - småskolen

Samtale med elevene om punktene under:

- Hva er fordeler og ulemper ved å bygge demning og vannkraftverk i elva?
- Hvordan påvirker bygging av demning og vannkraftverk naturen? Hvilket ansvar har vi mennesker når vi gjør slike inngrep i naturen?
- Hvordan skal vi skaffe oss energi uten at det får for store konsekvenser for natur og mennesker?
- På begynnelsen av 1980-tallet var det store demonstrasjoner i den såkalte Alta-saken. Bygda Masi (Maze på samisk) var truet med å legges under vann i forbindelse med utbygging av et vannkraftverk. Hvordan tror dere dette opplevdes for menneskene som bodde i Masi?

Relevante kompetansemål etter 4.årstrinn:

- samtale om hvorfor det oppstår konflikter i skole- og nærmiljøet, lytte til andres mening og samarbeide med andre om å finne konstruktive løsninger (Samfunnsfag)
- presentere menneskerettigheter og rettigheter som barn har, og reflektere over hvorfor disse rettighetene finnes (Samfunnsfag)
- presentere årsaker til at samene har urfolksstatus i Norge, og beskrive forskjellige former for samisk kultur- og samfunnsliv før og nå (Samfunnsfag)
- utforske og gi eksempler på noen sider ved bærekraftig utvikling (Samfunnsfag)
- samtale om identitet, mangfold og fellesskap og reflektere over hvordan det kan oppleves ikke å være del av fellesskapet (Samfunnsfag)
- utforske et naturområde og drøfte bærekraftig bruk av området (Naturfag)
- (...) drøfte hvordan naturressurser kan brukes på en bærekraftig måte (Naturfag)
- utforske og samtale om etiske sider ved menneskers levesett og ressursbruk (KRLE)

Forslag til ressurser og støtte for læreren:

- [SNL](#): Alta-saken
- [Samiske veivisere](#): Altasaken - samenes rettigheter løftes frem
- [NRK](#): I Masi sto de opp og sa nei (15.08.2020)
- [NRK](#): Historiene bak arkivbildene (03.11.2010)
- [NRK](#): Tidsvitne - Alta-kampen (29 min)
- [NRK](#): 40 år siden Alta-aksjonen satte fokus på samenes rettigheter: – Vi har fortsatt en lang vei å gå (14.01.2021)
- [NRK Radio](#): Alta-aksjonen (Podcast, 3 episoder á ca 35 min)

Etterarbeid - mellomtrinnet

Undersøk og reflekter:

- Se dokumentaren Alta-kampen fra NRK (Link ligger under ressurser)
- Det var stort behov for mer energi i Finnmark på 70-tallet, og derfor begynte man å bygge ut elver for å lage vannkraftverk. Hvilke fordeler og ulemper er det ved slike utbygginger?
- Hvordan skal vi skaffe oss energi uten at det får for store konsekvenser for natur og mennesker?
- På begynnelsen av 1980-tallet var det store demonstrasjoner i den såkalte Alta-saken. Bygda Masi (Maze på samisk) var truet med å legges under vann i forbindelse med utbygging av et vannkraftverk. Hvordan tror dere dette opplevdes for menneskene som bodde i Masi? Hvordan endte saken?
- Alta-saken ble viktig for samiske rettigheter i etterkant. Hvilke metoder brukte aksjonistene for å få frem sine stemmer og meninger?

Relevante kompetansemål etter 7.årstrinn:

- utforske hvordan mennesker i fortiden livnærte seg, og samtale om hvordan sentrale endringer i livsgrunnlag og teknologi har påvirket og påvirker demografi, levekår og bosettingsmønstre (Samfunnsfag)
- beskrive geografiske hovedtrekk i ulike deler av verden og reflektere over hvordan disse hovedtrekkene påvirker menneskene som bor der (Samfunnsfag)
- reflektere over hvorfor konflikter oppstår, og drøfte hvordan den enkelte og samfunnet kan håndtere konflikter (Samfunnsfag)
- utforske ulike sider ved mangfold i Norge og reflektere over menneskers behov for å være seg selv og for å høre til i fellesskap (Samfunnsfag)
- drøfte hva likeverd og likestilling betyr for et demokrati, og utvikle forslag til hvordan man kan motarbeide fordommer, rasisme og diskriminering (Samfunnsfag)
- utforske hovedtrekk ved historien til samene og de nasjonale minoritetene i Norge og presentere rettigheter samene og de nasjonale minoritetene i Norge har i dag (Samfunnsfag)

- beskrive sentrale hendelser som har ført til det demokratiet vi har i Norge i dag, og sammenligne hvordan enkeltmennesker har mulighet til å påvirke i ulike styresett (Samfunnsfag)
- reflektere over hvordan teknologi kan løse utfordringer, skape muligheter og føre til nye dilemmaer. (Naturfag)
- gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet (Naturfag)
- foreslå tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nordområdene og gi eksempler på betydningen av tradisjonell kunnskap i naturforvaltning (Naturfag)
- utforske og beskrive egne og andres perspektiver i etiske dilemmaer knyttet til hverdags- og samfunnsutfordringer (KRLE)
- reflektere over eksistensielle spørsmål knyttet til menneskets levesett og levekår og klodens framtid (KRLE)
- gjøre rede for hva menneskerettighetene innebærer for ytringsfrihet, religionsfrihet og religiøse minoriteters situasjon i Norge (KRLE)
- reflektere over hvordan musikk kan spille ulike roller for utvikling av individer og gruppers identitet (Musikk)

Forslag til ressurser og støtte:

- [SNL](#): Alta-saken
- [Samiske veivisere](#): Altasaken - samenes rettigheter løftes frem
- [NRK](#): I Masi sto de opp og sa nei (15.08.2020)
- [NRK](#): Historiene bak arkivbildene (03.11.2010)
- [NRK](#): Tidsvitne - Alta-kampen (29 min)
- [NRK](#): 40 år siden Alta-aksjonen satte fokus på samenes rettigheter: – Vi har fortsatt en lang vei å gå (14.01.2021)
- [NRK Radio](#): Alta-aksjonen (Podcast, 3 episoder á ca 35 min)
- [YouTube - Stjernekamp 2018](#): Ella Marie Hætta Isaksen - Maze (Joik)

Etterarbeid - ungdomstrinnet

Undersøk og reflekter:

- Se dokumentaren Alta-kampen fra NRK (Link ligger under ressurser)
- Det var stort behov for mer energi i Finnmark på 70-tallet, og derfor begynte man å bygge ut elever og vassdrag for å lage vannkraftverk. Hvilken påvirkning har vannkraftverk på enkeltmennesker, samfunn og natur?
- På begynnelsen av 1980-tallet var det store demonstrasjoner i den såkalte Alta-saken. Bygda Masi (Maze på samisk) var truet med å legges under vann i forbindelse med utbygging av et vannkraftverk. Hvordan tror dere dette opplevdes for menneskene som bodde i Masi? Hvordan endte saken?
- Alta-aksjonen var sentral i at samene ble anerkjent som urfolk i Norge, og dermed fikk flere rettigheter. Hvilke metoder brukte aksjonistene for å få frem sine stemmer og meninger? Hvordan har Alta-saken påvirket holdninger og handlinger overfor samiske personer?
- Reflekter over hvordan mennesker har kjempet og kjemper for forandringer i samfunnet, og samtidig er påvirket av geografiske forhold og historisk kontekst.

Relevante kompetansemål etter 10.årstrinn:

- drøfte hvordan framstillinger av fortiden, hendelser og grupper har påvirket og påvirker folks holdninger og handlinger (Samfunnsfag)
- utforske hvordan teknologi har vært og fremdeles er en endringsfaktor, og drøfte innvirkningen teknologien har hatt og har på enkeltmennesker, samfunn og natur (Samfunnsfag)
- reflektere over hvordan mennesker har kjempet og kjemper for forandringer i samfunnet og samtidig har vært og er påvirket av geografiske forhold og historisk kontekst (Samfunnsfag)
- gjøre rede for årsaker til og konsekvenser av sentrale historiske og nåtidige konflikter og reflektere over om endringer av noen forutsetninger kunne ha hindret konfliktene (Samfunnsfag)
- utforske og beskrive hvordan menneske- og urfolksrettigheter og andre internasjonale avtaler og samarbeid har betydning for nasjonal politikk, menneskers liv og likestilling og likeverd (Samfunnsfag)
- reflektere over likheter og ulikheter i identiteter, levesett og kulturuttrykk og drøfte muligheter og utfordringer ved mangfold (Samfunnsfag)
- gjøre rede for forforskningen av samene og de nasjonale minoritetene og urettferdigheten de har blitt utsatt for, og reflektere over hvilke konsekvenser det har hatt og har på individ- og samfunnsnivå (Samfunnsfag)
- beskrive ulike dimensjoner ved bærekraftig utvikling og hvordan de påvirker hverandre, og presentere tiltak for mer bærekraftige samfunn (Samfunnsfag)
- reflektere over likheter og ulikheter i identiteter, levesett og kulturuttrykk og drøfte muligheter og utfordringer ved mangfold (Samfunnsfag)
- gi eksempler på og drøfte aktuelle dilemmaer knyttet til utnyttelse av naturressurser og tap av biologisk mangfold (Naturfag)
- gi eksempler på samers tradisjonelle kunnskap om naturen og diskutere hvordan denne kunnskapen kan bidra til bærekraftig forvaltning av naturen (Naturfag)
- identifisere og drøfte aktuelle etiske problemstillinger knyttet til menneskerettigheter, bærekraft og fattigdom (KRLE)
- reflektere over hvordan musikalske tradisjoner, inkludert samiske musikktradisjoner, bevares og fornyes (Musikk)
- utforske og reflektere over hvordan musikk, sang og dans som estetiske uttrykk er påvirket av og uttrykk for historiske og samfunnsmessige forhold, og skape musikalske uttrykk som tar opp utfordringer i samtiden (Musikk)
- utforske og drøfte musikkens og dansens betydning i samfunnet og etiske problemstillinger knyttet til musikalske ytringer og musikkulturer (Musikk)
- utforske og reflektere over situasjonen til urfolk i den engelskspråklige verden og i Norge (Engelsk)

Forslag til ressurser og støtte:

- [SNL](#): Alta-saken
- [Samiske veivisere](#): Altasaken - samenes rettigheter løftes frem
- [NRK](#): I Masi sto de opp og sa nei (15.08.2020)
- [NRK](#): Historiene bak arkivbildene (03.11.2010)
- [NRK](#): Tidsvitne - Alta-kampen (29 min)
- [NRK](#): 40 år siden Alta-aksjonen satte fokus på samenes rettigheter: – Vi har fortsatt en lang vei å gå (14.01.2021)
- [NRK Radio](#): Alta-aksjonen (Podcast, 3 episoder á ca 35 min)
- [YouTube - Stjernekamp 2018](#): Ella Marie Hætta Isaksen - Maze (Joik)